

باشند اما به زنان اعتماد شده است. سومین نکته هم این است که در این بررسی، استان‌ها و رئیس‌هایی که در رأس هر استان قرار می‌گیرند عنوان نشده‌اند و گزارش تنها به مجموعه وزارتخانه و اعضای حاضر در چارت اصلی وزارت پرداخته است.

تعداد زنانی که در ارکان بالای دولت چهاردهم قرار گرفته‌اند، یعنی یکی از جایگاه‌های «وزارت، معاون رئیس‌جمهور، رئیس سازمان، ریاست سازمان، معاونت وزیر و یا رئیس کل وزارت» ۶۴ نفر است که از این تعداد به غیر از یک وزیر (فرزانه صادق مالواجرد)، دو رئیس سازمان (شینا انصاری و فرزانه انصاری) و یک سخنگو (فاطمه مهاجرانی)، شاهد حضور ۸ زن در جایگاه معاونت وزیر و ۴۷ نفر هم در رده‌های دیگر از زیرمجموعه‌های اصلی وزیر قرار دارند.

بیشترین حضور زنان مربوط به سازمان محیط زیست است. ۲۵ درصد از صندلی‌های زیرمجموعه وزیر در اختیار زنان قرار گرفته و پس از آن وزارت ورزش و جوانان با بیش از ۱۷ درصد در رده دوم قرار گرفته است. اما در انتهای جدول حضور زنان در ارکان بالای مدیریت، نام وزارت امور خارجه دیده می‌شود؛ نکته‌ای که شاید جای سوال و بررسی داشته باشد که مشکل کار کجاست که در این وزارتخانه توجه چندانی به زنان صورت نمی‌گیرد.

یکی از نکته‌های مهم که می‌توان به آن اشاره کرد، این است که شاید از وزیر بهداشت به عنوان یکی از معدود وزرای اصلاح‌طلب، بتوان انتظار بیشتر در استفاده از زنان داشت. اینکه در بین معاونان وزارت بهداشت خبری از حضور زنان نیست، موضوع مهمی است.

به غیر از مجموعه هیئت دولت، در چارت وزارتخانه‌ها به غیر از وزیر ۷۲۸ مورد قرار داده شده است که از این تعداد، ۵۹ نفر زن هستند. به عبارت دیگر می‌توان گفت که ۷/۹۹ درصد از پست‌هایی که در چارت وزارتخانه‌ها قرار گرفته مربوط به زنان است که یازده وزارتخانه و یا سازمان از میانگین کل هم تعداد پایین‌تری را به خود اختصاص داده‌اند؛ عددی که هم می‌توان آن را کم دانست و هم شاید به نوعی در مسیر تلاش برای افزایش حضور زنان و ارتقای موقعیت مدیریتی آنها تلقی شود.

شده است و چقدر پذیرش از سوی زیردست‌ها برای حضور یک مدیر زن در جامعه وجود دارد؟ اما در مجموع این موضوعی که در نگاه برای انتخاب مدیریتی تبعیضی نداشته باشیم و فرقی نداشته باشد که زن یا مرد مدیر باشد را من بعید می‌دانم که ایجاد شده باشد. متأسفانه این نگاه هنوز وجود ندارد. البته همین حضور زنان موثر هم خواهد بود.

«اراده سیاسی برای برطرف کردن این معضل دیده‌اید و اصلاً چنین چیزی را شما در سال‌های اخیر، به‌خصوص طی این یک‌سال دیده‌اید؟

من نمی‌گویم این اراده سیاسی صفر است و اصلاً وجود ندارد، بلکه این اراده سیاسی را با کمال تأسف در ارکان حاکمیتی خیلی کم‌رنگ می‌بینم. در مجموعه حاکمیتی ما نمی‌توانید به این موضوع خیلی اتکا کنید که این نگاه وجود داشته باشد که این تبعیض برداشته شود ولی در جامعه این نگاه دیده می‌شود. این را می‌خواهم بگویم که مردم در حال رشد هستند و این موضوع دیده می‌شود. این موضوع دوطرفه است، یعنی هم جامعه باید آن را مطالبه کند و هم دولت و حاکمیت باید این را به سمتی ببرند که اراده‌شان پررنگ شود.

جدول حضور زنان در ارکان مدیریتی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها

وزارت یا سازمان	تعداد اعضای چارت	زنان معاون	زنان مدیرکل	زنان حاضر در چارت	درصد حضور زنان
آموزش و پرورش	۳۳	۱	۳	۴	۱۲/۱۲
ارتباطات و فن‌آوری اطلاعات	۳۷	-	۱	۱	۲/۷۰
ورزش و جوانان	۳۵	-	۶	۶	۱۷/۱۴
امور اقتصادی و دارایی	۴۷	-	۲	۲	۴/۲۶
امور خارجه	۲۰	-	-	-	۰
بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۵۱	-	۴	۴	۷/۸۴
تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۴۲	۱	۳	۴	۹/۵۲
جهاد و کشاورزی	۲۷	۱	۱	۲	۷/۴۱
دادگستری	۲۲	-	۱	۱	۴/۵۵
راه و شهرسازی	۴۷	-	۴	۴	۸/۵۱
صنعت، معدن، تجارت	۴۱	-	۲	۲	۴/۸۸
علوم، تحقیقات، فن‌آوری	۳۰	-	۲	۲	۶/۶۷
فرهنگ و ارشاد	۵۱	۱	۱	۲	۱/۹۶
کشور	۳۸	-	۲	۲	۵/۲۶
میراث فرهنگی	۳۲	۱	۲	۳	۹/۳۷
نفث	۲۱	-	۱	۱	۴/۷۶
نیرو	۳۹	-	۲	۲	۵/۱۳
سازمان ملی استاندارد	۲۷	۲	۲	۴	۱۴/۸۱
برنامه و بودجه	۴۰	-	۲	۲	۵
محیط زیست	۳۲	۱	۷	۸	۲۵
اداری استخدامی	۲۶	-	۳	۳	۱۱/۵۴

امان الله قزاییمقدم استاد جامعه‌شناسی:

به‌خاطر حضور زنان در پست‌های مدیریتی تبریک می‌گویم

امان الله قزاییمقدم، در گفت‌وگویی که با خبرنگار هم‌میهن داشت، حضور بیش از ۶۰ زن در رده‌های بالای مدیریتی دولت را امر مهمی از سوی دولت چهاردهم می‌داند که نشان از قرار گرفتن کشور در مسیر نوعی توسعه‌یافتگی است. او با تأکید بر اینکه بسترهای لازم برای گسترده شدن حضور زنان فراهم است، به مسعود پزشکیان توصیه می‌کند که لنگرهای فرهنگی را از پای خود باز کرده و بیشتر از قبل به ادامه این روند کمک کند.

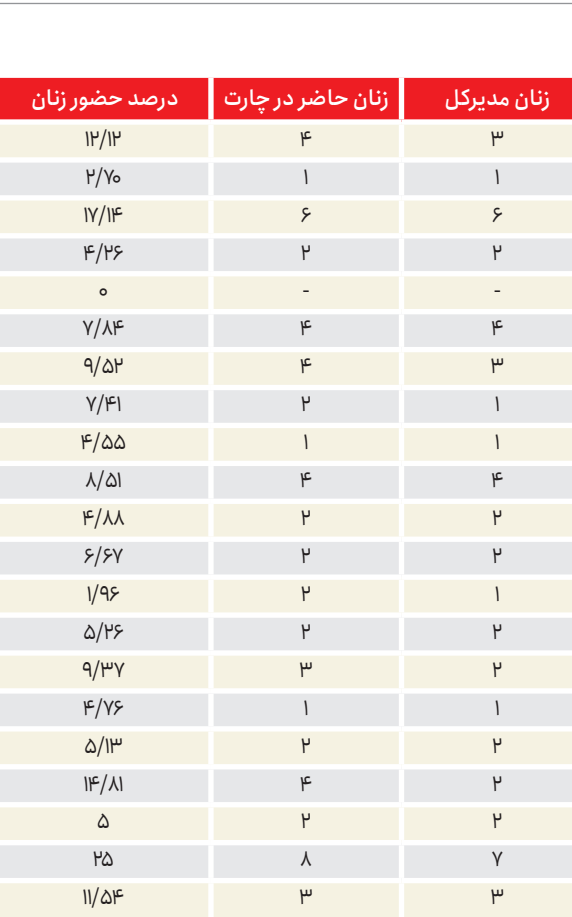
«با نگاهی به مدیرانی که در دولت چهاردهم پست گرفته‌اند، شاهد این هستیم که بیش از ۶۰ نفر از زنان توانسته‌اند در ارکان بالای هرم دولت پست بگیرند. به عنوان اولین سوال، تحلیل شما از این موضوع چیست و ماجرارا چگونه برداشت می‌کنید؟

از جهات بسیار زیادی که من تحقیق کردم و در کتابم هم به آن سال‌ها قبل اشاره کرده بودم، حضور زنان در ارکان بالای مدیریتی کشور و اینکه آنها در سیستم سیاسی و مدیریتی جایگاه بالایی داشته باشند، یک نوع موفقیت برای جامعه محسوب می‌شود، لذا در ابتدا باید گفت حضور این زنان و انتصاب آنها عمل خوب و پسندیده‌ای محسوب می‌شود و باید آن را به فال نیک گرفت. این موضوع باعث خواهد شد که دید فرهنگی و اجتماعی هم تغییر کند. ما باید دید جامعه را از دید سنتی که وجود داشته است، تغییر دهیم. توجه کنیم که ما امثال مریم میرزاخانی را در جامعه زنان کشور داشته‌ایم. حضور زنان در ارکان بالای مدیریتی کشور را من به فال نیک می‌گیرم و باید هر چه بیشتر در این زمینه کوشش کنیم تا اینکه زنانی که لایق و شایسته هستند و تعهد کاری بیشتری را نسبت به مسائل دارند، در ارکان بالای سیستم کشور قرار بگیرند. من باید به جامعه تبریک بگویم که به این حد رسیده است که تفاوتی بین زنان و مردان نمی‌بیند. به عبارت دیگر، می‌توانم بگویم که یکی از فاکتورهای مهم در توسعه این است که تفاوتی در بحث اشتغال زنان و مردان وجود نداشته باشد، بنابراین، من حضور این تعداد از زنان در عرصه‌های کلان مدیریتی را نوعی توسعه‌یافتگی می‌دانم.

«یکی از بزرگترین موانعی که در مسیر قرار گرفتن زنان در ارکان بالای مدیریتی کلان کشور وجود داشته، موانع سیاسی است. آیا اراده سیاسی برای حضور و پررنگ شدن حضور زنان در مدیریت کلان کشور می‌بینید؟

ابتدا باید بگویم که به عقیده من و براساس مطالعاتی که صورت گرفته، بزرگترین مانع، سیاسی نیست. بزرگترین مانعی که بر سر راه حضور زنان چه در عرصه‌های کاری معمولی و چه در عرصه مدیریت کلان وجود دارد، مانع فرهنگی است. فرهنگ باعث شده که سیاستمداران متکی بر ارزش‌های سنتی و فرهنگی چنین رفتاری را داشته باشند و از زنان در عرصه‌های مدیریتی استفاده نکنند. سال ۸۴ گاردین مقاله‌ای را علیه ایرانیان نوشته بود، وزارت خارجه من را دعوت کرد تا مقاله‌ای را در پاسخ به آنها بنویسم که حاصل آن نگارش مقاله‌ای با عنوان «ایرانیان بنیان‌گذار امپراتوری جهانی» بود که در گاردین منتشر شد. من در این مقاله از زنان ایران و جایگاه‌شان نوشته بودم و اشاره داشتم به این نکته که زنان ما، در

دوشنبه ۵ خرداد ۱۴۰۴
سال چهارم ـ شماره ۷۹۵
www.hammihanonline.ir

نگاه جامعه‌شناس

امان الله قزاییمقدم استاد جامعه‌شناسی:

به‌خاطر حضور زنان در پست‌های مدیریتی تبریک می‌گویم

دوره هخامنشی دوبرابر مردان حقوق می‌گرفتند، فرمانده نیروی دریایی ما زن بوده است. نمی‌خواهم اینجا اشاره کنم، دکتر طلعت بصری در کتابش به این موضوع به خوبی اشاره کرده است. شاید سوال اینجا این باشد که چه افرادی مقصر هستند؟ افرادی که هنوز بر سر میراث گذشته نشسته‌اند و به قول سعدی، سنگ سراچه دل را به الماس آب دیده می‌شویند. محافظه کاران، سنت خواهان و سنت‌طلبان مانع اصلی این ماجرا هستند که هنوز به لیاقت و شایستگی زنان، همان دید قدیمی را دارند. همانطور که گفتم، این حضور زنان در عرصه مدیریتی کلان نوعی توسعه‌یافتگی است.

«دولت چقدر می‌تواند در بهبود روندی که به آن اشاره کردید تاثیرگذار باشد؟

خیلی می‌تواند تاثیر داشته باشد. ولی شرط این است که فرهنگ و ارزش‌های فرهنگی ما هم با این موضوع همراهی کند. فرهنگ و ارزش‌های فرهنگی مانند لنگر بر پای مسئولان عالی‌رتبه کشور آویزان است. به قول ویلفردو پاره‌تو، فرهنگ در مغز آنها رسوب کرده است. مسئولان ما باید از عقاید خرافاتی جدا شوند. زنان ما الان در جامعه پایه‌های مردان کار می‌کنند. در همین گیلان خودمان، زنان بسیاری شالی‌کاری می‌کنند اما برخی از مسئولان ما در برابر مدیر شدن زنان مقاومت می‌کنند، زیرا بر سر میراث گذشته مانده‌اند. به آقای پزشکیان باید بابت حضور این تعداد از زنان در ارکان بالای مدیریتی دولت تبریک گفت. آقای رئیس‌جمهور خودش را از مسائل جدا کند. زن ایرانی هیچ چیز کمتر از مرد ایرانی ندارد و چه‌بسا در بسیاری از موارد بهتر از مردان بتوانند در مدیریت‌های سطح بالا حضور داشته باشند. به عنوان یک معلم دانشگاه نکته‌ای را بگویم. الان میانگین نمرات دختران ما بالاتر از پسران است. ما باید خودمان را از عناصر فرهنگی گذشته جدا کنیم، نباید در گذشته به سر برد. باید به این باور رسید که جامعه‌ای را می‌توان جامعه توسعه‌یافته دانست که هر کسی فارغ از جنس، نژاد و باور و اعتقادش براساس شایستگی و لیاقتی که دارد بر سر کار بیاید و جایگاهی را در اختیار بگیرد. دولت به خوبی در این مسیر گام برداشته است؛ برای مثال همین خانم فرزانه صادق که وزیر راه و شهرسازی شده است، من که او را از نزدیک نمی‌شناسم بخواهم تعریف و تمجید کنم، ولی این چند وقت دیده‌ام که با دلسوزی و پیگیری وضعیت کشور است. من باز هم به دولت تبریک می‌گویم، بارها هم رهبری دربارہ این موضوع صحبت کرده‌اند و نکاتی را هم گفتند اما متأسفانه کهنه‌پرستان و خرافه‌گرایان هنوز می‌گویند جای زنان در چارچوب آشپزخانه است.

«به‌عنوان آخرین سوال، با توجه به مجموعه فاکتورهایی که دیده‌اید، آیا بسترهای لازم برای حضور زنان در عرصه مدیریت فراهم شده است و می‌توان این بسترها را برای بیشتر شدن حضور آنها در مدیریت کلان مناسب دید؟

بله، من این بستر را فراهم می‌بینم. خوشبختانه دیدم مردم هم تغییر کرده است و دیگر در بین مردم، سویه‌های نگاه نابرابر خیلی کمتر از گذشته دیده می‌شود. جامعه الان پذیرای موضوع شده و این را کاملاً خواهد پذیرفت که یک زن در بالاترین رده مدیریتی قرار بگیرد و بعضاً حتی مردان ما افتخار می‌کنند به این موضوع که زنان در جایگاه بالاتری از آنها حضور داشته باشند. یکی از صدها عامل توسعه‌یافتگی همین است و ما و سیستم سیاسی باید تلاش کنیم که بیشتر در مسیر شایسته‌سالاری و کنار گذاشتن آن لنگر فرهنگی حرکت کنیم.

سیاستمداران

تکلیف زمانی انتخابات

علی شکوری‌راد، عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت در گفت‌وگو با خبرنگاران دربارہ احتمال هم‌زمانی انتخابات ریاست‌جمهوری و انتخابات مجلس گفت: «به لحاظ قانونی تا جایی که من اطلاع دارم، در قانون اساسی تکلیف زمانی انتخابات مجلس و ریاست‌جمهوری روشن شده است. انتخابات مجلس خبرگان در قانون اساسی به عهده خودشان گذاشته شده و انتخابات شوراها هم در اختیار مجلس قرار گرفته است. بنابراین، دخل و تصرف در زمان انجام انتخابات مجلس و ریاست‌جمهوری، پیش‌بینی نشده است. یعنی حتی مجلس هم نمی‌تواند دخالتی کند تا پس از آن شورای نگهبان به موضوع ورود کند. بنابراین، این کار به لحاظ قانونی با مشکل مواجه خواهد شد مگر آنکه به‌عنوان یک معضل نظام تشخیص داده شود. در آن صورت، رهبری می‌تواند پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، تصمیم بگیرد که زمان انتخابات تغییر کند. اما تشخیص معضل نظام هم خودش یک فرایند دارد. این موضوع در حوزه اختیارات شورای نگهبان نیست.»

وی دربارہ اینکه «آیا مجلس می‌تواند طرحی را درباره تغییر زمان انتخابات داشته باشد؟» تصریح کرد: «خیر نمی‌تواند. انتخابات مجلس هر ۴ سال یکبار انجام می‌شود و قابل جابه‌جایی نیست. اما انتخابات ریاست‌جمهوری در شرایط خاص، مثل فوت، عزل یا استعفای رئیس‌جمهور، خود به‌خود جابه‌جا می‌شود و طبق قانون باید ظرف ۵۰ روز انتخابات ریاست‌جمهوری جدید برگزار شود و سپس باید ۴ سال بگذرد که انتخابات بعدی برگزار شود. الان با شرایطی که پیش آمده، انتخابات ریاست‌جمهوری در تیرماه و انتخابات مجلس در اسفندماه برگزار شده است؛ اگرکه بخواهند انتخابات ریاست‌جمهوری را با فاصله زمانی نسبت به شروع دوره کاری رئیس‌جمهور برگزار کنند ممکن است به لحاظ قانونی قابل بررسی باشد. مثلاً انتخابات ریاست‌جمهوری باید ۴ ماه قبل از شروع به کار رئیس‌جمهوری برگزار شود و نمی‌دانم قانون اجازه خواهد داد یا خیر.» وی همچنین تأکید کرد: «انتخابات در ایران با دنیا متفاوت است. یعنی در ایران، قبل از آن که مردم تصمیم به انتخاب بگیرند، شورای نگهبان با تصمیم در مورد صلاحیت یا عدم صلاحیت نامزدها دامنه انتخاب را تعیین می‌کند. بنابراین، اساساً اینکه چنین تصمیماتی باعث چالش میان دولت و مجلس شود بلاموضوع است.»

نمود ایده متمرکز برای رفع ناترازی‌ها

محمدجواد آذری جهرمی، وزیر ارتباطات دولت روحانی با انتشار ویدیویی از صحبت‌های رئیس مجلس در کانال تلگرامی خود نوشت: «دیروز محدودسازی مدیریت شده جریان برق خانگی توسط وزیر محترم نیرو رونمایی شد، امروز انرژی به مثابه‌ی بسته‌ی اینترنت توسط رئیس محترم مجلس... این پرونده‌ها می‌گه تقریباً هیچ ایده‌ی متمرکزی و راه‌حل مورد توافقی برای رفع ناترازی‌های مستهلک‌کننده وجود نداره!» پیش از این محمداقرب قالیباف در نهمین همایش بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر با بیان اینکه امروز مردم برای مصرف یک بسته اینترنت توجه و دقت دارند، گفت: «اگر به اندازه یک بسته اینترنت توجه به انرژی داشته باشیم که چه زمانی آن را تهیه کرده و چطور مصرف کنیم، مشکل ما حل می‌شود و الگوی مصرف اتفاق می‌افتد. بازار و دقت در مصرف انرژی را دولت نمی‌تواند ایجاد کند این موضوع تنها توسط مردم امکان‌پذیر است و ما باید بستر این کار را فراهم کنیم.»